

BUDGETKONTROLL

Kontrollen av EU:s budget utförs vid alla EU-institutioner och på medlemsstatsnivå. Revisionsrätten och Europaparlamentet utför ett viktigt kontrollarbete på olika nivåer. Varje år granskar parlamentet genomförandet av budgeten för att bevilja Europeiska kommissionen och unionens övriga institutioner samt dess byråer ansvarsfrihet.

RÄTTSLIG GRUND

- Artiklarna 287, 317, 318, 319, 322 och 325 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/1046 av den 18 juli 2018 om finansiella regler för unionens allmänna budget, om ändring av förordningarna (EU) nr 1296/2013, (EU) nr 1301/2013, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 1304/2013, (EU) nr 1309/2013, (EU) nr 1316/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) nr 283/2014 och beslut nr 541/2014/EU samt om upphävande av förordning (EU, Euratom) nr 966/2012, särskilt avdelning II, kapitel 7 om principen om sund ekonomisk förvaltning och prestation och avdelning XIV om extern revision och beviljande av ansvarsfrihet.
- Del III i det interinstitutionella avtalet mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen av den 2 december 2013 om budgetdisciplin, samarbete i budgetfrågor och sund ekonomisk förvaltning.
- Avdelning II kapitel 6 artiklarna 92a, 93 och 94, avdelning V kapitel 2 artikel 125 och bilaga IV i Europaparlamentets arbetsordning.

MÅL

Se till att budgettransaktionerna och de finansiella kontrollsystemen är lagliga, korrekta och finansiellt sunda samt garantera en sund ekonomisk förvaltning av EU:s budget (sparsamhet, effektivitet och ändamålsenlighet), samtidigt som det är Europeiska revisionsrättens och Europaparlamentets roll att övervaka att målen nås (resultatkriterier).

RESULTAT

A. Kontroll på nationell nivå

Den första kontrollen av inkomsterna och utgifterna utförs till stor del av de nationella myndigheterna. Dessa har behållit sina befogenheter, i synnerhet när det gäller traditionella egna medel (se faktablad [1.4.1](#)), eftersom de har de nödvändiga strukturerna för att samla in och kontrollera dessa belopp. I detta sammanhang finns det skäl att påminna om att rådet den 26 maj 2014^[1] antog en uppsättning lagstiftningsåtgärder, inbegripet ett nytt

[1]Rådets beslut av den 26 maj 2014 om systemet för Europeiska unionens egna medel (2014/335/EU, Euratom), L 168/105, 7.6.2014.

beslut om egna medel, genom vilket vissa ändringar infördes av systemet för egna medel för perioden 2014–2020. De nya bestämmelserna för egna medel tillämpas från och med den dag då detta beslut träder i kraft den 1 oktober 2016, med retroaktiv verkan från den 1 januari 2014. Insamlingen av de traditionella egna medlen är dessutom en mycket viktig uppgift för EU-institutionerna. Budgetkontrollen utgörs även av bekämpning av bedrägerier (se faktablad [1.4.6](#)). Driftskostnaderna för Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ), Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och strukturfonderna kontrolleras dessutom i första hand av medlemsstaternas myndigheter.

B. Kontroll på unionsnivå

1. Intern kontroll

Vid varje institution utförs kontrollen av utanordnare och räkenskapsförare och därefter av institutionens internrevisor.

2. Extern kontroll: revisionsrätten (se faktablad [1.3.12](#))

Den externa kontrollen utförs av de nationella revisionsorganen och Europeiska revisionsrätten, vilken varje år överlämnar följande detaljerade rapporter till budgetmyndigheten i enlighet med artikel 287 i EUF-fördraget:

- Revisionsförklaringen om räkenskapernas tillförlitlighet och de underliggande transaktionernas laglighet och korrekthet (den så kallade DAS).
- Årsrapporten om genomförandet av den allmänna budgeten, inklusive budgetarna för alla institutioner och decentraliserade organ.
- Särskilda rapporter om specifika frågor.
- Granskningsrapporter och yttranden.
- Särskilda rapporter och ståndpunktsdokument.
- Särskilda årsrapporter om byråer och organ på EU-nivå.

Revisionsrätten rapporterar också om in- och utlåningsoperationer och om Europeiska utvecklingsfonden (EUF).

3. Kontroll på politisk nivå: Europaparlamentet

Inom parlamentet är det budgetkontrollutskottet som ansvarar för att utarbeta parlamentets ståndpunkt, och i synnerhet för att

- kontrollera genomförandet av unionens och EUF:s budgetar,
- avsluta, framlägga och granska räkenskaperna och balansräkningarna för unionen, dess institutioner och alla organ som finansieras av unionen,
- kontrollera Europeiska investeringsbankens (EIB) finansiella verksamhet (se faktablad [1.3.15](#)),
- övervaka kostnadseffektiviteten av de olika formerna av EU-finansiering vid genomförandet av EU-politiken,
- behandla bedrägerier och oegentligheter vid genomförandet av unionens budget, vidta åtgärder för att förhindra och rättsligt pröva sådana fall och skydda unionens allmänna ekonomiska intressen.

Budgetkontrollutskottet utarbetar även besluten om ansvarsfrihet.

Ansvarsfrihetsförfarandet

En gång om året beviljar parlamentet, på rekommendation av rådet, kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten för år n-2 efter att ha granskat verksamhetsrapporterna från kommissionens generaldirektorat, kommissionens årliga förvaltnings- och resultatrapport, utvärderingsrapporten (artikel 318 i EUF-fördraget), revisionsrättens årsrapport och kommissionens och de andra institutionernas svar på revisionsrättens frågor (artikel 319 i EUF-fördraget). Ledamöterna i budgetkontrollutskottet utarbetar parlamentets ståndpunkt om revisionsrättens särskilda rapporter, vanligtvis i form av arbetsdokument som stöd för huvudföredraganden för betänkandet om ansvarsfrihet. Kommissionen och de andra institutionerna måste vidta åtgärder på grundval av iakttagelserna i parlamentets resolutioner om ansvarsfrihet (artikel 319.3 i EUF-fördraget och artikel 262 i budgetförordningen). Parlamentet beviljar även de andra institutionerna och byråerna ansvarsfrihet varje år. Parlamentet beviljar kommissionen ansvarsfrihet separat för genomförandet av budgeten för Europeiska utvecklingsfonden, eftersom fonden ännu inte ingår i den allmänna budgeten. Parlamentets beslut om ansvarsfrihet och dess resolution om genomförandet av EU:s allmänna budget (avsnitt I – Europaparlamentet) överlämnas till parlamentets talman.

Parlamentet behandlar i regel betänkandena om ansvarsfrihet i plenum före den 15 maj (artikel 260 i budgetförordningen). Omröstningarna om beviljande av ansvarsfrihet hålls således, utom i undantagsfall, under sammanträdesperioden den månaden och, om beviljandet skjuts upp, under sammanträdesperioden i oktober. Om ett förslag om att bevilja ansvarsfrihet inte stöds av en majoritet, eller om parlamentet beslutar att skjuta upp beslutet om ansvarsfrihet, informerar parlamentet de berörda institutionerna eller organen om skälen till att beslutet om ansvarsfrihet skjuts upp. Dessa måste vidta åtgärder så snart som möjligt för att ett beslut om beviljande av ansvarsfrihet ska kunna fattas. Inom sex månader utarbetar därefter budgetkontrollutskottet ett nytt betänkande med ett nytt förslag om att bevilja eller vägra ansvarsfrihet.

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

A. Utvecklingen av parlamentets befogenheter

Mellan 1958 och 1970 informerades parlamentet enbart om de beslut om ansvarsfrihet som rådet beviljade kommissionen för dess genomförande av budgeten. År 1971 fick parlamentet befogenhet att bevilja ansvarsfrihet tillsammans med rådet. Sedan den 1 juni 1977, då fördraget av den 22 juli 1975 trädde i kraft, har parlamentet ensamt befogenhet att bevilja ansvarsfrihet för räkenskaperna på rekommendation av rådet. Det bör också nämnas att parlamentet genom sina ansvariga utskott håller utfrågningar av nominerade kommissionsledamöter och att budgetkontrollutskottet hör nominerade ledamöter av revisionsrätten och de utvalda kandidaterna till tjänsten som generaldirektör för Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) liksom medlemmarna av Olafs övervakningskommitté. Dessa tjänster kan inte tillsättas utan dessa utfrågningar i parlamentet. Det bör slutligen också noteras att Olafs generaldirektör utses av kommissionen, efter samråd med Europaparlamentet och rådet, och att medlemmarna av byråns övervakningskommitté utses i samförstånd av Europaparlamentet, rådet och kommissionen.

B. Hur beviljandet av ansvarsfrihet utnyttjas

Europaparlamentet kan besluta att skjuta upp beslutet om ansvarsfrihet om det är missnöjt med vissa delar av kommissionens budgethantering. En vägran att bevilja ansvarsfrihet kan anses vara detsamma som att kräva kommissionens avgång. Ett sådant hot blev verklighet i december 1998: Efter en omröstning i kammaren, då förslaget om beviljande av ansvarsfrihet förkastades, tillsattes en grupp bestående av fem oberoende experter som rapporterade om anklagelser mot

kommissionen om bedrägerier, misskötsel och nepotism. Kommissionen avgick sedan i sin helhet den 16 mars 1999.

Vid plenarsammanträdet i april 2009, i samband med ansvarsfrihetsförfarandet för budgetåret 2007, sköt Europaparlamentet upp beviljandet av ansvarsfrihet för rådet på grund av rådets vägran att överlämna de begärda uppgifter som parlamentet skulle ha behövt för att kunna fatta ett beslut om att bevilja ansvarsfrihet. Sedan det året har beslutet att bevilja rådet ansvarsfrihet skjutits upp och rådet har vägrats ansvarsfrihet. När det gäller ansvarsfrihet för kommissionens genomförande av Europeiska unionens allmänna budget, bör det betonas att Europaparlamentet i samband med ansvarsfrihetsförfarandet för budgetåren 2011 och 2012 införde två nyheter, dels kontrollen av utgifternas laglighet och korrekthet, som allt oftare åtföljs av en utvärdering av resultatet (artikel 318 i EUF-fördraget, en rapport med utvärdering av unionens finanser på grundval av de resultat som uppnåtts), dels beslut om ansvarsfrihet som kan innehålla reservationer avseende vissa politikområden.

I fördraget nämns bara kommissionens ansvarsfrihet, men enligt principerna om insyn och demokratisk kontroll beviljar parlamentet även separat ansvarsfrihet till andra institutioner och organ samt till alla byråer eller liknande enheter (bilaga VI till parlamentets arbetsordning). Som nämnts ovan måste kommissionen, de andra institutionerna och byråerna rapportera om vilka åtgärder de har vidtagit till följd av iakttagelserna i Europaparlamentets resolutioner om ansvarsfrihet. Medlemsstaterna måste informera kommissionen om vilka åtgärder de har vidtagit som en följd av Europaparlamentets iakttagelser och kommissionen måste ta hänsyn till dessa i sin uppföljningsrapport (artikel 262 i budgetförordningen).

C. Andra instrument

Parlamentets specialiserade utskott bidrar också till att garantera att unionens medel används effektivt i de europeiska skattebetalarnas intresse. Vid flera tillfällen har budgetkontrollutskottets ledamöter fört diskussioner med representanter för motsvarande utskott i medlemsstaternas parlament, med de nationella kontrollmyndigheterna och med representanter för tullmyndigheterna. Enskilda ledamöter har också genomfört undersökningar på plats för att kontrollera de förhållanden som ligger till grund för särskilda problem.

I december 1995 åberopade parlamentet dessutom för första gången sin rätt enligt fördraget att inrätta en undersökningskommitté och utarbetade en rapport om anklagelser om bedrägerier och administrativa missförhållanden (se faktablad [1.4.6](#)).

Genom Lissabonfördraget stärks de resultatnriktade kontrollerna av unionsprogrammen och kommissionen är hädanefter skyldig överlämna en fullständig utvärderingsrapport till parlamentet och rådet, där man tar hänsyn till de iakttagelser som parlamentet och rådet gjort i samband med det årliga ansvarsfrihetsförfarandet.

Jean-Jacques Gay
10/2018